

Årets Pris 2012

Formandens tale

I 1876 besluttede møller Guttermann sig for at bygge et nyt stuehus, så kunne det gamle blive til lade. Det var der jo også brug for.

Det havde længe været gode tider for mølleriet, så nu skulle det være.

Fint skulle det være, og han var jo svigersøn til den rige møller

Kastrup om end selv kun bagersvend.

Det skulle være et muret hus – næsten grundmuret med stor kælder - og fine udkragninger og høj granittrappe.

Stolt skrev han med sin diamantring "Guttermannn" i et af de første vinduer. Det passer vi stadig på!

Men midt i byggeriet kom krisen. Kornpriserne faldt. Dampkraften gjorde sit indtog. Vi fik billigt korn fra Amerika og Rusland.

Herhjemme kom motormøllerne med dampkraft og petroleumsmotorer.

Den vedvarende og forureningsfri vandkraft blev simpelthen udkonkurreret.

Møllernes næsten 1000-årige opstemninger endte som "hindringer for vandets frie passage". Det havde ingen tænkt på før, for sådan havde det været siden vikingetid.

Nu skulle der laves faunapassager.

For møller Guttermann begyndte krisen at kradse. Han måtte spare, så indvendigt blev det nye hus bare af bindingsværk med soltørrede lersten i tavlene og uden forbandt mellem yder- og indervægge.

Siden gik Guttermann konkurs.

Her på møllen, sagde man, at det var fordi, han havde forbygget sig.

I 1969 var jeg her på stedet for første gang. Jeg blev meget betaget af Marie Hansen, Møllemarie.

"Det er sådant et godt hus", sagde Marie, "og så har jeg en kilde i kælderen". Den var hun stolt af, og det var en rigtig god opbevaringskælder.

Den gang så huset egentlig også ganske pænt ud, om end der var begyndt at komme nogle betænkelige revner i murene på grund af det nye tegltag.

Siden voksede revnerne og i Maries sidste år kneb det med vedligeholdelsen. Tænk om bare vinduerne havde fået en gang linolie og var blevet kittede og malede. Så havde vi kunnet spare en 100 000 kr. Manglende vedligehold er dyrt!

Siden i Statens tid, skulle det blive meget være.

Efter Maries død i 2003 har huset stået tomt og ubenyttet, og er der noget gamle huse ikke kan tåle, så er det det.

Maries Hus blev næsten en ruin. Samtidig er og bliver det selve præsentationen af Tadre Mølle, når man spadserer op fra P-pladsen.

”Hvad skal der ske med Maries Hus? blev det evige spørgsmål.

Her måtte vi hælde vand ud af ørerne. Ja. Øh, vi planlægger, vi håber, vi tror osv.

Så begik Lejre Kommune en genistreg: Mandfolk i Lejre, et projekt for mandfolk, der gerne ville have noget meningsfuldt at rive i som pensionister. Det var Anders Roland, der stod for det. Der kom nu også nogle kvindfolk til!

Vi skyndte os at sige, at det da lige passede til Maries Hus.

Derfor er vi her så i dag.

Tadre Mølles Venner har satset sine opsparede midler på Maries Hus.

Lidt er kommet til fra Bygningsbevaringsfonden af 1975 og det lokale erhvervsliv har vist sig meget velvilligt.

Skal huset sættes i stand for små penge, er den frivillige arbejdskraft altafgørende.

Her er det, at håndværkerlauget har gjort en meget stor og flot indsats. Over 900 arbejdstimer er der foreløbig lagt her.

Der planlægges, tegnes, beregnes, indgås aftaler, indhentes tilbud, undersøges materialer og brændes maling af.

Den første helt store indsats skal sikre klimaskærmen, så huset ikke går mere til.

Alle fuger er blevet fræset ud og alle dårlige sten er udskiftet – og det var mange.

Det dårlige nordøsthjørne over kælderen har krævet den helt store indsats både ude og inde. Kælderen er blevet forstærket og tørlagt og har fået fornyet trappen, og der er indmuret armeringsjern og gevindjern med plader for at holde sammen på murene. Flere kvadratmeter er direkte genopført.

Der er støbt nyt betondæksel mellem kælderen og de overliggende rum, og de vægge, der i den forbindelse måtte fjernes, er blevet genopbyggede.

De erfarne seniorhåndværkere arbejder med stor flid, engagement og faglig dygtighed. Man fornemmer næsten en indbyrdes konkurrence om at gøre det bedst.

Kommer man forbi ved daggry, dufter der gerne af kaffe, og snakker man for meget med Jer, siger I, at nu skal I se altså bestille noget.

Den indsats I udfører her sikrer et meget vigtigt stykke af vor lokale kulturarv for eftertiden til glæde for os alle.

Og lykkes det at skaffe midler, så I også kan komme i gang med det indvendige, som I jo gerne vil, så vil Jeres indsats give Tadre Mølles gæster betydeligt bedre vilkår, og dermed møllevennerne bedre indtjeningsmuligheder til gavn for møllens fremtidige vedligehold.

Jeg er dybt imponeret over indsatsen her. Mage til ildsjæle har jeg aldrig mødt.

Derfor skal I have Årets Pris med en lille forenings beskedne bidrag til det store projekt.

I må tage det for den gode hensigts skyld.